

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

90Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 11ΗΣ ΚΑΙ 12ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2011

Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Αντιμετώπιση του αντίκτυπου και των συνεπειών των επαναστάσεων στη Μεσόγειο»

(2011/C 192/01)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ανθρωπιστική κρίση εν εξελίξει

1. παρατηρεί με ανησυχία τις αλλαγές και την αβεβαιότητα στη Νότια Μεσόγειο και υποστηρίζει πλήρως τη διαδικασία κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής μεταρρύθμισης που θα πρέπει να οδηγήσει σε πραγματικό εκδημοκρατισμό, σε νέο κλίμα σταθερότητας εντός των επίμαχων χωρών και σε πραγματικές ευκαιρίες για τους άνδρες και τις γυναίκες της περιοχής να επιτύχουν ειρήνη και ευημερία· εκφράζει τη λύπη και την έντονη αποδοκιμασία της για όλες τις μορφές βίας και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σημειώνονται σε ορισμένες χώρες της περιοχής και καλεί επειγόντως την Ευρωπαϊκή Ένωση να ανταποκριθεί στην υποχρέωση που έχει να υποστηρίξει την ειρηνική αλλαγή και τη δημοκρατική μετάβαση·

2. ανησυχεί για το κύμα προσφύγων εξαιτίας των πρόσφατων γεγονότων στη Βόρεια Αφρική, το οποίο επηρεάζει άμεσα τα κράτη μέλη και τις τοπικές κοινότητες τους που βρίσκονται πλησιέστερα στη συγκεκριμένη περιοχή· τονίζει συνεπώς την ανάγκη να διασφαλισθεί πάραυτα η επίδειξη απτής αλληλεγγύης και η παροχή της απαιτούμενης υποστήριξης, σύμφωνα με τη δέσμευση που ανελήφθη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη στη δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2011 και στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης και 25ης Μαρτίου 2011·

3. υπενθυμίζει τη δήλωση στην οποία προέβη η Προεδρία της ΕτΠ στις 4 Μαρτίου 2011 ⁽¹⁾ προκειμένου να εκδηλώσει την υποστήριξη της Επιτροπής των Περιφερειών στις προσδοκίες των λαών της ευρύτερης περιοχής και να εκφράσει την αλληλεγγύη της στις εκκλήσεις τους για πραγματική δημοκρατία, πολιτικό πλουραλισμό, κατοχύρωση των θεμελιωδών ελευθεριών και σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·

4. διαπιστώνει επίσης ότι μεγάλος αριθμός ατόμων μεταβαίνει στην ΕΕ για οικονομικούς, πολιτικούς ή κοινωνικούς λόγους· αναγνωρίζει ότι ορισμένα από τα άτομα αυτά εγκαταλείπουν τη χώρα τους λόγω της κατάστασης έκτακτης ανάγκης που επικρατεί στη συγκεκριμένη περιοχή και δικαιούνται ενδεχομένως να εγείρουν νόμιμες αξιώσεις για την παροχή ασύλου ή διεθνούς προστασίας· υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και συνάδει με τις υποχρεώσεις της ΕΕ και των κρατών μελών που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο·

5. αναγνωρίζει ότι η πολιτική και κοινωνική αστάθεια στις χώρες της Νότιας Μεσογείου, σε συνδυασμό με τα μέτρα καταστολής, τις οικονομικές δυσχέρειες σε πληθώρα διαφορετικών τομέων και τη συνεχιζόμενη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, αποτελούν τα κυριότερα γενεσιουργά αίτια της μετανάστευσης πληθυσμών τόσο εντός όσο και εκτός της εν λόγω περιοχής που θεωρείται πιθανό να συνεχιστεί, καθώς ολόένα και περισσότεροι άνθρωποι εγκαταλείπουν τη χώρα τους για να αποφύγουν τις πολιτικές αναταραχές και τη φτώχεια·

Άμεση αντίδραση στην κρίση

6. εξαιρεί την ανάγκη άμεσης και επείγουσας αντίδρασης για την αντιμετώπιση της επιδεινούμενης ανθρωπιστικής κρίσης με συνεκτίμηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της εκάστοτε μεμονωμένης περίπτωσης των ενδιαφερομένων ατόμων· εκτιμά ότι η αντίδραση αυτή απαιτεί συντονισμένη προσέγγιση από την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τις αρχές του ποσειδονικού επιπέδου διακυβέρνησης και επαναλαμβάνει ότι η εμπειρία των πολέων και των περιφερειών σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ όσον αφορά την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και την προστασία των πολιτών βρίσκεται στη διάθεση των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ και των κρατών μελών· η προσέγγιση αυτή θα πρέπει επίσης να εμπεριέχει τη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, με στόχο την αξιοποίηση των διαπροσωπικών επαφών που διατηρεί στις εν λόγω χώρες·

⁽¹⁾ CdR 113/2011.

7. απευθύνει έκκληση για την επίδειξη πραγματικής και αμειγούς αλληλεγγύης προς τα κράτη μέλη και τις τοπικές κοινότητες που επηρεάζονται αμεσότερα από τις μεταναστευτικές ροές, βασισμένης στη δίκαιη κατανομή των επιχειρησιακών και δημοσιονομικών ευθυνών όπως κατοχυρώνεται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με άρθρο 80 της ΣΛΕΕ· προτρέπει σθεναρά την ΕΕ και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προσαρμόζουν τα εν λόγω μέτρα αναλόγως των συντελούμενων εξελίξεων, με παράλληλη συνεκτίμηση των αναγκών τόσο των μεταναστών ή των εκτοπισμένων πληθυσμών όσο και των τοπικών κοινοτήτων που τους συνδράμουν·

8. καλεί όλες τις τοπικές και περιφερειακές αρχές της ΕΕ να υποστηρίξουν ένα σχέδιο δράσης για τον επιμερισμό των βαρών, με στόχο την παροχή βοήθειας για την επανεγκατάσταση των προσφύγων που προέρχονται από την εν λόγω περιοχή, και να προβούν στη σύσταση ταμείου αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση των επιτακτικών ανθρωπιστικών αναγκών που προκύπτουν λόγω της κρίσης, προκειμένου να παρακινήσουν τα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν τον μηχανισμό που προβλέπεται στην οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων, σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, και συγχρόνως να καταδείξουν την ειλικρινή δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αρχή της αλληλεγγύης και την κατανομή των ευθυνών·

9. εν αναμονή της χορήγησης ειδικών πόρων, ζητά να αξιοποιηθούν υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα για την ταχεία διάθεση πόρων στις εν λόγω περιοχές, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που προκαλούνται από την εισροή μεταναστών·

10. προτείνει να ληφθούν αντισταθμιστικά μέτρα υπέρ των περιοχών που πλήττονται περισσότερο από την κρίσιμη κατάσταση, προκειμένου να εξισορροπηθούν οι τεράστιες απώλειες και οι αρνητικές επιπτώσεις στις τοπικές οικονομίες, ειδικότερα σε βασικούς τομείς όπως ο τουρισμός και η αλιεία·

11. στο πλαίσιο αυτό, συνιστά την αναθεώρηση της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου προκειμένου να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη σαφήνεια τι ακριβώς συνιστά «μαζική εισροή» μεταναστών, ενδεχομένως σε συνάρτηση με τον πληθυσμό των χωρών υποδοχής·

12. τονίζει ότι όλα τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη πρέπει να είναι σύμφωνα προς τη νομοθεσία της ΕΕ, να τηρούν το κεκτημένο του Σένγκεν που εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών εντός της ΕΕ αποτελώντας συνεπώς ουσιαστικό στοιχείο των επιτευγμάτων της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, καθώς και να σέβονται τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ορίζονται στις πράξεις του διεθνούς δικαίου και στις Συνθήκες της ΕΕ, ιδίως δε στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων·

13. χαιρετίζει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις οποίες επιδιώκεται να διαφυλαχθεί ο κοινοτικός χαρακτήρας του συστήματος Σένγκεν, ούτως ώστε οι απαραίτητες απαντήσεις σε εξωτερικά γεγονότα από το σύστημα Σένγκεν να βασίζονται σε διαφανείς, κοινούς ευρωπαϊκούς κανόνες και να μην περιορίζουν αδικαιολόγητα την υφιστάμενη διασυνοριακή συνεργασία·

Μακρόπνοη αντίδραση

14. έχει, περισσότερο παρά ποτέ άλλοτε, επίγνωση του γεγονότος ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη να χαραχθούν συνεκτικές κοινές πολιτικές σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου, βασισμένες στην αλληλεγγύη και στη δίκαιη κατανομή των ευθυνών· επισημαίνει ότι η συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στις πολιτικές για τη νόμιμη μετανάστευση και την ένταξη των μεταναστών θα πρέπει να αποτελείσει ζήτημα προτεραιότητας·

15. τονίζει ιδιαίτερα ότι θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και των ανεπιθύμητων επιπτώσεών της, ιδιαίτερα δε της εμπορίας ανθρώπων· τάσσεται υπέρ της σύναψης συμφωνιών επαναπατρισμού μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της εν λόγω περιοχής· ζητά να αναθεωρηθεί η εντολή και η αποστολή του Οργανισμού Διαχείρισης Εξωτερικών Συνόρων (FRONTEX) ενόψει, μεταξύ άλλων, της ενίσχυσης των χρηματοοικονομικών, τεχνικών και ανθρώπινων πόρων που διαθέτει για την αστυνόμευση των συνόρων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και των ακτών της Μεσογείου·

16. συμμερίζεται τα αιτήματα σχετικά με την αναθεώρηση της ισχύουσας νομοθεσίας σε θέματα ασύλου και κυρίως του μηχανισμού για τον καθορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεων παροχής ασύλου, και καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να εξακολουθήσουν να επιδιώκουν ενεργά την πλήρη καθιέρωση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου· ευελπιστεί ότι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EYVA) θα προσφέρει πολύτιμη βοήθεια προς τα πλέον εκτεθειμένα κράτη μέλη όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης·

17. είναι πεπεισμένη ότι ένα δημοκρατικό πολίτευμα εδραζόμενο στη διεξαγωγή ελεύθερων και δίκαιων εκλογών και στην επικράτηση του κράτους δικαίου, καθώς και μια αποτελεσματική και δημοκρατική τοπική και περιφερειακή διοίκηση, αποτελούν προαπαιτούμενα για την επίτευξη σταθερότητας αλλά και πολιτικής και οικονομικής ανάπτυξης στις εν λόγω χώρες και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο προκειμένου να έχουν οι πολίτες τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους στην ίδια τους την πατρίδα·

18. προβάλλει την πρακτική χρησιμότητα των προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο της πολιτικής για τη διεύρυνση και της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας και –παραθέτοντας ως απτό παράδειγμα το πειραματικό πρόγραμμα για το Μέσο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Local Administration Facility - LAF) (2)– προτείνει να αναληφθούν παρεμφερείς πρωτοβουλίες στις χώρες της Νότιας Μεσογείου με στόχο να προαχθεί η ανάπτυξη ικανοτήτων τους σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·

19. επισημαίνει την ύπαρξη αλληλεπίδρασης μεταξύ μετανάστευσης και αναπτυξιακών πολιτικών και θεωρεί αναγκαία τη χάραξη πολιτικών με σκοπό να δημιουργηθούν στην εν λόγω περιοχή οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που μπορούν να διασφαλίσουν ένα βιώσιμο μέλλον στους τοπικούς πληθυσμούς, περιορίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τους λόγους που ευνοούν τη μετανάστευση· θεωρεί ειδικότερα ζωτικής σημασίας τη μείωση της φτώχειας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας για τη νεότερη γενιά και ζητά, κατά συνέπεια, την πλήρη αξιοποίηση των πόρων και της εμπειρίας που διαθέτει η ΕΕ για την προαγωγή της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης σε αυτές τις χώρες·

(2) Η ΕτΠ συνεργάζεται ήδη στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υποστήριξη αυτού του πειραματικού προγράμματος, το οποίο περιορίζεται επί του παρόντος στις υποψήφιες και στις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες.

20. υπογραμμίζει τη σημασία της τόνωσης του εμπορίου και των επενδύσεων στις χώρες αυτές καθώς και της παροχής μικροπιστώσεων για τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων, ούτως ώστε να μπορέσουν οι χώρες αυτές να ενισχύσουν την οικονομική τους ανάπτυξη και να επιτύχουν τη μείωση της φτώχειας· οι αυξημένες εμπορικές συναλλαγές με τη Βόρεια Αφρική μπορούν επίσης να αποδειχθούν ωφέλιμες για την Ευρώπη και να οδηγήσουν στη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας και σε οικονομική ανάπτυξη στην ΕΕ· συνεπώς, καλεί να καταβληθούν κοινές προσπάθειες για την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών που απομένουν·

21. είναι πεπεισμένη ότι η Ένωση για τη Μεσόγειο (ΕγΜ) θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για τη διευθέτηση του ζητήματος της μετανάστευσης και των επιπτώσεών της, εάν υπάρξει η απαραίτητη πολιτική βούληση και της χορηγηθούν τα αναγκαία μέσα από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη· εξαίρει εν προκειμένω τη συμβολή που δύναται να προσφέρει η Ευρωμεσογειακή Περιφερειακή και Τοπική Συνέλευση (ARLEM) διευκολύνοντας τη συνεργασία και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ τοπικών και περιφερειακών αρχών· προτείνει να εξετάσει η ARLEM προσεκτικά την κατάσταση, να συμπεριλάβει στις προτεραιότητές της τις δέουσες αντιδράσεις στα τρέχοντα γεγονότα, καθώς και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για την υποστήριξη της διαδικασίας εκδημοκρατισμού στις εν λόγω χώρες·

22. σημειώνει ότι η διπλωματία σε επίπεδο πόλεων και περιφερειών μπορεί να συμβάλει στην προαγωγή και στην εδραίωση των εν εξελίξει διαδικασιών εκδημοκρατισμού, να προωθήσει τη συμμετοχή του ευρέος κοινού και να βελτιώσει τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών και των κυβερνήσεών τους·

23. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι, στο πλαίσιο των μελλοντικών πολιτικών πρωτοβουλιών ⁽³⁾ της, θα τεθούν οι βάσεις για την εξεύρεση συνολικών λύσεων, συμπεριλαμβανομένης και της επίδειξης ευαισθησίας έναντι της αποστολής και της συμβολής των τοπικών και περιφερειακών αρχών, καθώς και ότι θα αναπτυχθούν περαιτέρω συνεργίες μεταξύ των πολιτικών σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου, εξωτερικής δράσης και ανάπτυξης, σε στενή συνεργασία με το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο διακυβέρνησης·

24. εξουσιοδοτεί την Πρόεδρο της ΕπΤ να υποβάλλει το παρόν ψήφισμα στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην Ουγγρική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, στην Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση της ΕγΜ και στην ARLEM.

Βρυξέλλες, 12 Μαΐου 2011

*Η Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών*
Mercedes BRESSO

⁽³⁾ Όπως παραδείγματος χάρη: η αναθεώρηση της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, η ετήσια έκθεση για τη μετανάστευση και το άσυλο, η ανακοίνωση για την ενίσχυση της αλληλεγγύης στο εσωτερικό της ΕΕ, η ανακοίνωση για τη μετανάστευση και την κινητικότητα για την ανάπτυξη, καθώς και η παγκόσμια προσέγγιση της μετανάστευσης.